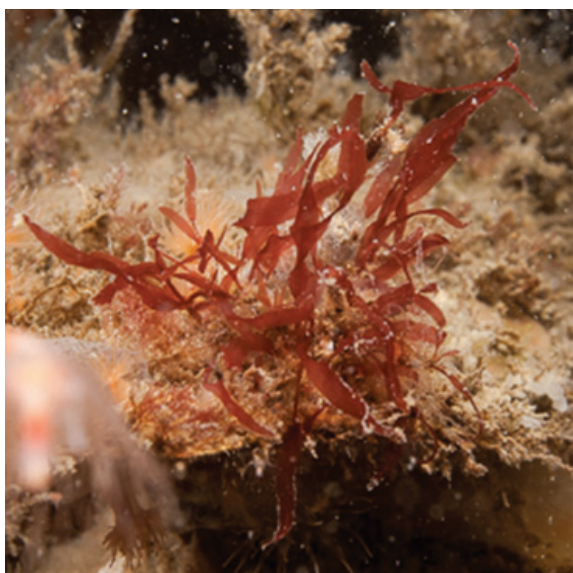

(DUIK-)CS-VERSLAG – RIEN DE RUIJTER

In deze speciale uitgave van het zeepaard kunnen in het CS-verslag natuurlijk geen duikwaarnemingen ontbreken. Veel duikwaarnemingen krijg ik echter normaal niet, maar na een oproep onder een aantal duikers had ik al snel een serie leuke waarnemingen en een aantal prachtige foto's. En dan blijkt maar weer dat de meeste soorten er onder water veel mooier uitzien dan wanneer wij ze op het strand aangespoeld vinden. Door de beperkte beschikbare ruimte heb ik een selectie moeten maken waardoor er vele waarnemingen en de daarbij behorende mooie foto's niet opgenomen zijn in dit verslag.

Dit verslag kwam tot stand door waarnemingen van Wijnand Vlierhuis, Stefan Verheyen, Marianne Ligthart, Marco Faasse, Mick Otten en Ruud Versijde.

WIERNEN

Wieren worden tijdens duiken altijd wel waargenomen, en zien er dan veel mooier uit dan wanneer we ze op het strand aangespoeld vinden of tijdens eb op stenen geplakt kunnen tegenkomen. Mick Otten en Ruud Versijde meldden aan aantal soorten. Zo zagen ze bij Burghsluis op 24-03-14 tongwier *Hypoglossum hypoglossoides* (fig. 1). Op 21-04-2011 werd, tijdens een duik bij het gemaal bij Drieschor, o.a. stijf priemwier *Agardhiella subulata* en ruim 100 bossen Japans bessenwier *Sargassum muticum* gezien.

Figuur 1. Tongwier (foto: Mick Otten).

Figuur 2. Zeegras (foto: Wijnand Vlierhuis).

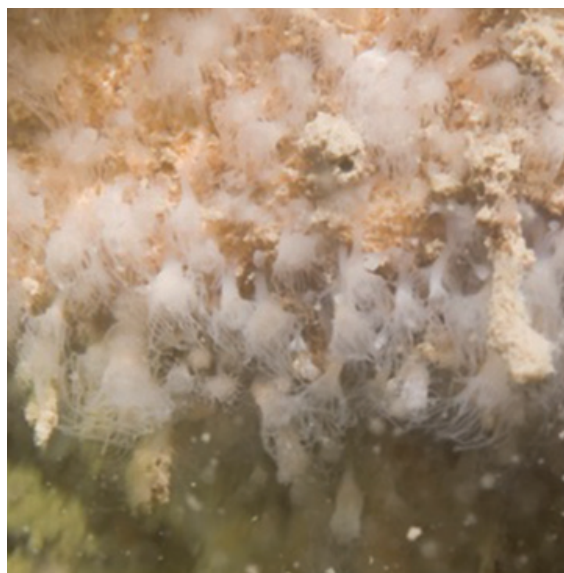
Op 01-10-13 werden er bij Stavenisse meer dan 25 struikjes iriserend kraakbeenwier *Chondria coerulescens* waargenomen. Een duik bij Anna Jacoba polder op 17-06-15 leverde o.a. stippeltjeswier *Nitophyllum punctatum* en de oesterdief *Colpomenia peregrina* op.

Planten

Wijnand Vlierhuis meldde van twee duiklocaties, Brouwerssluis en Anna Friso, zeegras *Zostera spec.* op 21-01-17 (fig. 2). Bij Brouwerssluis waren het losse stekken in wat leek op gestort slib en bij Anna Friso waren het los drijvende plantdelen.

HOLTEDIEREN

Mick en Ruud doken op 05-04-11 bij Den Osse-Nieuwe Kerkweg (Grevelingen); zij zagen daar 25 exemplaren van de wedueroos *Sagartiogeton undatus* en maakten er ook een mooie foto van (fig. 3).

Figuur 3. Wedueroos (foto: Mick Otten). **Figuur 4.** Poliepen oorkwal (foto: W. Vlierhuis).

Ook Wijnand zag deze soort tijdens zijn duik (22-01-17) op de locatie Kab-belaar. Op deze plek zag hij ook de golfbrekeranemoon *Diadumene cincta*, de zeeanjelier *Metridium senile*, de slibanemoon *Sagartia troglodytes* en de oorkwal *Aurelia aurita*, maar dan in de poliepvorm (fig. 4); dat is dan iets dat we op het strand nooit tegen zullen komen. Op 20-01-17 zag Wijnand bij Goesse Sas ook de viltkokeranemoon *Cerianthus lloydii*.

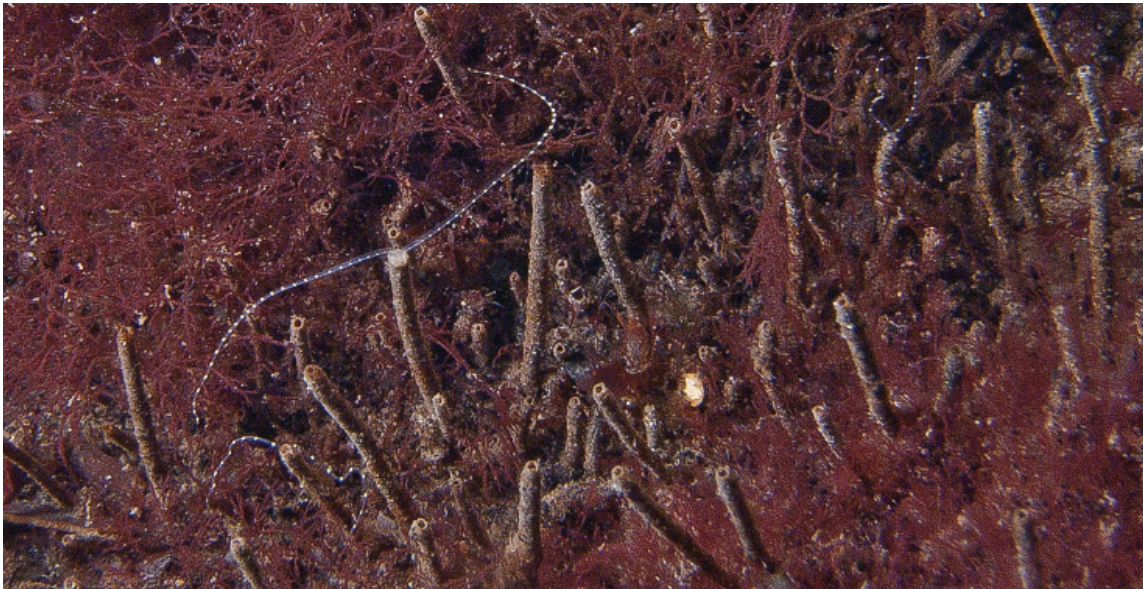
WORMEN

Pluimwormen *Pherusa plumosa* werden er gezien door Mick en Ruud op 15-08-16 bij het gemaal bij Drieschor (fig. 5). Het waren er ± 50 , waarvan er tijdens een duik op die locatie 2 maanden later niet één meer werd gezien. Op 06-10-16 zagen ze bij de Zeelandbrug o.a. ruim 25 exemplaren van de pauwkokerworm *Sabella pavonina*. De paarse kokerworm *Bispira*

Figuur 5. Pluimworm (foto: Mick Otten).

polyomma is een soort die tegenwoordig met regelmaat gezien wordt. Marco Faasse zag deze soort enkele jaren geleden voor het eerst bij Yerseke, later werd hij o.a. ook waargenomen bij Wemeldinge en de Roompot. Tijdens duiken op 17-09, 03-, 08-, 12-, 14- en 15-10-16 werd hij door Marco en Marianne Ligthart in toenemende aantallen gezien (bij de laatste duiken tot honderden exemplaren). Op het lijstje van Marco staan ook nog de soorten *Owenia fusiformis*, tientallen op 13-05-16 bij de Zeelandbrug, en *Pseudopolydora paucibranchiata* (fig. 6). Deze laatste soort op de volgende locaties: 10-09-16 Zeelandbrug (tientallen), 01-10-16 Goesse Sas (duizenden), 01-10-16 Halverwege (tienduizenden), 29-10-16 De Val (honderden), 12-11-16 Stavenisse (± 100) en 19-11-16 Drieschor (duizenden).

Figuur 6. *Pseudopolydora paucibranchiata* (foto: Marco Faasse).

KREEFTACHTIGEN

Op 16-07 en 23-07 maakte Marianne samen met Marco een duik bij de Zeelandbrug. Tijdens beide tochten zagen ze de witrug-aasgarnaal *Leptomysis lingvura*. Een steurgarnaal *Palaemon elegans* werd op de foto gezet door Stefan Verheyen op 03-08 bij een duik in de haven van Den Osse. Doorgaans zijn deze diertjes doorzichtig, maar dit exemplaar heeft 'de melkziekte' en is bijna helemaal wit (fig. 7).

Figuur 7. Steurgarnaal (foto: Stefan Verheyen). **Figuur 8.** *Iphimedia minuta* (foto: Marco Faasse).

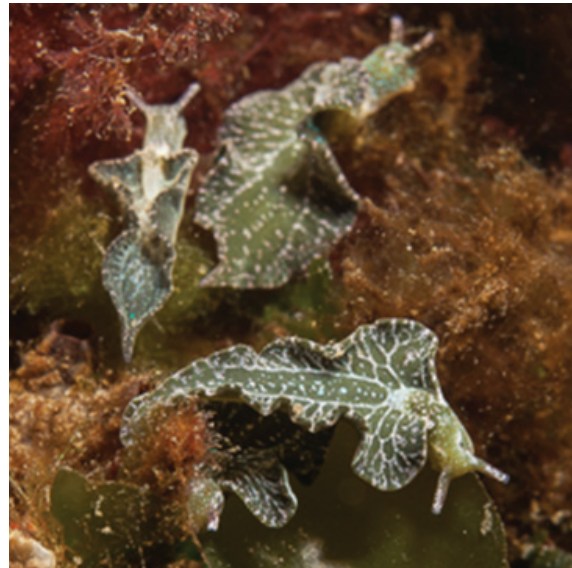
Dat de spectaculaire vondst van de wolkrab *Dromia personata* (zie melding op Nature Today van 17-08) niet een eenmalig toeval was, blijkt wel uit de waarneming van Marianne op 24-08. Tijdens een duik bij de Zeelandbrug zag ze twee exemplaren van deze soort, en later werd er ook nog een exemplaar gezien bij de locatie Goesse Sas.

Op 13-05 zag Stefan een zwarte oprolkreeft *Galathea squamifera* bij Stavenisse. Deze soort werd ook waargenomen door Wijnand Vlierhuis tijdens zijn duik bij Goesse Sas op 20-01-17. Maar hij zag daar o.a. ook de Europese zeekreeft *Homarus gammarus*, de fluwelen zwemkrab *Necora puber*, de gewimperde zwemkrab *Liocarcinus arcuatus*, de penseelkrab *Hemigrapsus takanoi* en de geknikte aasgarnaal *Praunus flexuosus*. Ook kreeg ik een melding van het vlokreeftje *Iphimedia minuta* (fig. 8): Marco en Marianne zagen dit beestje op 08 en 22-10-16 bij de Zeelandbrug.

WEEKDIEREN

De meeste meldingen van deze groep betreffen (naakt-)slakken. Zo zagen Mick en Ruud op 06-04-12 in het Zijpe (Goudzwaardweg) ± 250 exemplaren

van de gekrulde/grote vlokslak *Aeolidia filomenae/papillosa*, die zich in groepjes te goed deden aan gewone slibanemoontjes *Sagartia troglodytes*. Op 05-09-12 zagen ze een wrattig tipje *Janolus hyalinus* bij de Zeelandbrug, op 12-11-13 ruim 1000 exemplaren van de groene wierslak *Elysia viridis* (fig. 9) bij Meerzicht Midden, 3x slanke rolsprietslak *Hermaea bifida* op 08-04-15 bij Drieschor, een zeldzame groene rolsprietslak *Placida dendritica* bij Scharendijke op 14-04-15, de brede ringsprietslak *Facelina bostoniensis* bij Vlietepolder-Wissenkerke op 01-11-15, het blauwtipje *Janolus cristatus* op 07-06-16 bij de Zeelandbrug (twee exemplaren waarvan er één vol zat met parasieten, n.l. het zeenijntje *Doridicola agilis*) en op 29-06-16, ook bij de Zeelandbrug, een satijnslak *Jorunna tomentosa*.

Figuur 9. Drie exemplaren van de groene wierslak (foto: Mick Otten).

Marianne meldde een groot glasmuiltje *Lamellaria perspicua* op 23-07-16 bij de locatie Zeelandbrug. Het slakje was eitjes aan het leggen op een kolonie druipzakpijp *Didemnum vexillum*. Op 23-09-16 deed ze een bijzondere vondst in de Grevelingen, op de locatie Den Osse-Kerkweg. Ze vond op een diepte van ± 16 meter trosje eieren van de dwergpijlinktvis *Alloteuthis subulata*.

GEWERVELDEN

Stefan Verheyen meldde een kortsnuitzeepaardje *Hippocampus hippocampus* bij Wemeldinge op 29-09-16, een zeedonderpad *Myoxocephalus scorpius* op 03-01-17 bij de locatie Oesterdam en een aantal steenslijmvisjes *Lipophrys pholis* op 23-08-16 bij Strijenham. Marco en Marianne zagen op 01-10-16 bij Goesse Sas een paganelgrondel *Gobius paganellus*, een zeldzame soort die Marianne op 12-10-16 tussen de Val en de Zeelandbrug nogmaals zag. Een andere leuke waarneming die ze deed is die van twee botervisjes *Pholis gunnellus* die samen hun, in een lege oester gelegde, eiklompje beschermden door er zich omheen te kronkelen. Helaas was er geen foto van te maken.

e-mailadres van de CS-man: rien-tien@ziggo.nl